

El Kurdistan torna a la palestra mediàtica

L'explosió de tres bombes, a Istanbul i a les localitats turístiques de Marmaris i Antalya, amb turistes britànics entre els afectats, ha fet ressorgir un conflicte adormit des de la detenció-segrest el 1999 del líder del Partit dels Treballadors del Kurdistan, Abdul-lah Öcalan.

Diumenge 27 d'agost, dos expolícies moren com a conseqüència de l'explosió d'una bomba a Atalya, localitat turística de la costa turca. Hores abans quatre bombes fereixen 27 persones a Marmaris i Istanbul, amb turistes britànics entre els afectats. La policia turca de seguida assenyala el Partiyakar Kerên Kurdistan (PKK) –Partit dels Treballadors del Kurdistan– com el responsable, tot i que finalment qui s'atribuí l'acció fou el grup anomenat Falcons de l'Alliberament del Kurdistan o TAK, una organització independentista kurda que al seu web adverteix dels riscos de visitar Turquia al turista occidental. De sobte ressorgia un conflicte adormit i l'atenció mediàtica internacional recaigué en els kurds, no precisament en els de l'Iraq, sinó en els que conviuen dins d'un estat amb aspiracions europeistes.

Per a la policia turca el TAK és només un succedani del PKK, una formació d'inspiració marxista-leninista nascuda el 1974 que ha posat entre les cordes l'estat turc en més d'una ocasió; és el partit liderat per Abdul-lah Öcalan (la grafia turca és Oçalan), una organització que lluita per l'alliberament del Kurdistan, potser la major nació sense estat del món, la gran oblidada dels acords Sykes-Picot (1916) i de la conferència de San Remo (1920), origen de les actuals fronteres de l'Orient Pròxim. La brutalitat de l'estat turc contra la cultura kurda és tal

que fins i tot escriure en grafies kurdes pot comportar anys de presó. Valgui com a exemple que Turquia, un país que pretén ingressar a la Unió Europea, fins al 2003 prohibí l'ús de les lletres Q, X, W, per l'única raó de ser utilitzades en kurd i inexistents a l'alfabet turc.

El conflicte entre kurds i turcs donà un gir després de la detenció del líder del PKK, amb la col·laboració dels serveis secrets nord-americans i israelians, segrestat el 15 de febrer de 1999 a Kenya. Des d'aleshores, el procés a Öcalan (llegiu *c* com a *j* catalana de *joc*) esdevingué un judici contra el moviment d'alliberament nacional del Kurdistan, amb implicació fins i tot dels estats europeus, preocupats per una possible execució del líder kurd.

El segrest d'Öcalan –*Apo*, “pare”, per als seus seguidors– fou seguit d'actuacions que vulneraven els drets humans més elementals. Entre altres vexacions, el líder kurd fou narcotitzat i els seus captors enregistraren en vídeo interrogatoris on el pres renegava de la seva identitat. Des d'aleshores ha estat pres a l'illa presó d'Imrali, a la mar de Marmara, on els advocats de la defensa han patit mil i un entrebancs per exercir el seu treball, fins i tot amenaces i agressions. L'equip de juristes procedent de la Unió Europea fou foragitat i els advocats kurds i turcs foren objecte d'amenaces des del mateix dia de l'inici del judici. El Govern turc no dubtà a mobilitzar l'extre-

ma dreta –l'MHP (Partit del Moviment Nacional) o Llops Grisos– per acovardir la defensa, que a l'interior del Tribunal de Seguretat de l'Estat, a Ankara, fou agredida pels ultradretans turcs. La policia no feu res per evitar-ho, només muntar els juristes en un autobús i abandonar-lo en el centre de la ciutat davant una multitud que –prèviament avisats i congregats– clamava per la pena de mort contra el líder kurd; resultat: quatre advocats greument ferits i sis més amb ferides lleus. Al juny de 1999 Öcalan fou condemnat a mort, com cabia esperar, però els seus advocats s'adreçaren llavors a Estrasburg, seu del Tribunal Europeu de Drets Humans i interposaren una demanda contra Turquia, que fou admesa a tràmit. Finalment, a l'octubre del 2004 el Tribunal de Seguretat de Turquia commutà la pena de mort d'Öcalan per cadena perpètua.

S'inicia ací una deriva del pensament del líder kurd, fins aleshores un ferm defensor de la lluita armada contra un règim que, senzillament, vol esborrar –amb tota la literalitat del mot– el Kurdistan del mapa. Des de la presó Öcalan demanà als seus coreligionaris que adoptessin formes de lluita pacífica i el PKK declarà un cessament d'hostilitats, fins i tot es rebatejà amb un nou nom, ara seria el KADEK (Congrés per a la Llibertat i la Democràcia del Kurdistan) en el vuitè congrés del PKK (abril del 2002). Des d'aleshores la ideologia d'Öcalan i els seus seguidors ha evolucionat cap a una mena –si permeteu l'expressió– de socialcol·lectivisme a la faisó dels anomenats partits Verds de l'Europa occidental, però amb referències a les primitives civilitzacions mesopotàmiques i l'adopció del filòsof alemany Friedrich Nietzsche gairebé com a profeta. Això, almenys, es desprèn dels darrers escrits del líder kurd pres.

Öcalan, autodeclarat pacifista, ha abjurat de les guerrilles del PKK a les quals considera assassins i s'ha mostrat disposat a col·laborar en un futur tribunal que jutge els assassinsats d'un i altre bàndol en la guerra que els enfrontà. El PKK-KADEK no ha desmantellat del tot la seva estructura militar, conscient de les dificultats d'arribar a acords amb Ankara. De més a

Un policia turc, amb el cos d'una de las víctimes de l'explosión a la ciutat turca d'Antalya, el passat 28 d'agost.

El líder del Partit dels Treballadors del Kurdistan, Abdul-lah Ocalan.

més, no ha dubtat a utilitzar els seus paramilitars per eliminar els dissidents de les resolucions del vuitè congrés, com així ha estat en els assassinats dels líders kurds Faruk Bokurt (àlies Nasir) i Berzan Dürre (àlies Harun), tots dos contraris a la pau amb els turcs.

Tanmateix, el Govern turc s'ha mostrat opac a qualsevol iniciativa de negociació que no passi per l'anihilament de la resistència kurda. L'única iniciativa legislativa ha estat la llei anomenada Etkin Pismanlik, del 2005, que preveu només l'amnistia a aquells militants del PKK que no hagin format part de les guerrilles. Un dels objectius del PKK-KADEK era una amnistia que mai no ha arribat. Així, des d'agost del 2004, el PKK va reprendre l'activitat armada a la frontera iraquiana. Altrament, s'ha de tenir en compte el fracàs del PKK-KADEK a l'hora de convertir-se en alternativa electoral que aglutinés el vot kurd, com era la marca electoral Partit Democràtic Popular.

David Garrido